

PAPER DETAILS

TITLE: 2000-2001 FINANSAL KRİZLERİN KONYA ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ'NDE
FAALİYET GÖSTEREN FİRMALARIN İSTİHDAMINA OLAN ETKİLERİ

AUTHORS: Fatih Mehmet ÖCAL

PAGES: 213-230

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/116678>

2000-2001 FİNANSAL KRİZLERİN KONYA ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ'NDE FAALİYET GÖSTEREN FİRMALARIN İSTİHDAMINA OLAN ETKİLERİ

Fatih Mehmet ÖCAL*

ÖZET

Bu çalışmada, beklenilenden daha büyük boyutlarda ülkemiz ekonomisinin daralmasına neden olan, enflasyonu düşürme ve kamu açıklarını kapatma yolunda uyguladığı program sırasında karşılaştığı ve ancak yüksek bedeller ödeyerek atlatabildiği 2000 Kasım ve 2001 Şubat finansal krizlerin, Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde (KOSB) faaliyet gösteren firmaların istihdam seviyelerinde ne gibi bir etkiler meydana getirdiği, anket uygulaması yöntemi uygulanarak analiz edilmiştir. Analizlerde MS Office Excel programı ile Statistical Package for Social Sciences 11.0 (SPSS–Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) sürümü kullanılmış, bir temel oluşturması amacıyla konu ile ilgili öncelikle temel bilgiler verilmiş, daha sonra yapılan anket uygulaması sonucu elde edilen veriler ışığında konu değerlendirilmiştir.

Analiz sonucu 2000 Kasım ve 2001 Şubat finansal krizleri nedeniyle Konya'daki OSB'inde faaliyet gösteren firmaların %61,9'unun personel çıkararak istihdam düzeyinin azalması, firmaların iktisadi kriz ve dalgalanmalara karşı sağlam bir iktisadi alt yapılarının olmadığını, iktisadi refleks göstermede ve kurumsallaşma sürecinde eterli düzeye ulaşamadıklarını göstermektedir. %40 gibi oldukça yüksek bir firma sahibi kesimin personel çıkarma nedenleri olarak ilk önce iktisadi krizleri göstermesi, firmaların iktisadi açıdan yeterli sermaye birikimi oluşturamadıklarını, ekonomik krizler karşısında direnecek mali gücü oluşturmada ve krizi başarılı bir şekilde yönetemediklerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Organize Sanayi Bölgesi, İktisadi Kriz, Sanayileşme, Kriz Yönetimi, Kurumsallaşma.

THE EFFECTS OF THE FINANCIAL CRISES IN THE YEARS OF 2000 AND 2001 ON THE PROCESS OF EMPLOYMENT OF THE FIRMS IN KONYA ORGANIZE INDUSTRIAL TERRITORIES

ABSTRACT

In this study, the financial crises of November in 2000 and February in 2001- which caused larger shrinkage in our national economy than expected and which is overcome only with great difficulty inspite of the applied economic program to decrease the inflation and to meet the public deficit- and what kind of effects these crises do have on the employment rates of the active firms in Konya Organize Industrial Territories (KOIT) are analyzed through survey

method. In the analysis, MS Office Excel program and Statistical Package for Social Sciences 11.0 type (SPSS–Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi) are used and in order to make the subject matter clear, the general and basic information of the matter is given at first and then the survey results are evaluated according to the data at hand.

The results of the analysis showed that because of the financial crises of November in 2000 and February in 2001, nearly %62 of all the active firms in the OIT reduced their employment rates by dismissals, and that the firms have no reliable substructures against economic crisis or economic fluctuations, and that they could not reach the required level in the process of becoming an institution, in preventing economic crises nor in reacting against the crises. Such a high rate as %40 of these firms claimed the economic crises to be the first reason for their dismissals and this proves that the firms could not make accumulation of capital, and that they could not create economic power to stand against the crises, and that they could not manage the economic crises successfully.

Key Words: Organize Industrial Territory, Economic Crisis, Industrialisation, Crisis Management, Institutionalisation.

GİRİŞ

Sanayileşebilme isteği, tarihin her döneminde tüm ülkelerin başarmak için sürekli uğraştığı ve ulaşmak istediği bir amaç olmuştur. Günümüzde olduğu gibi içinde bulundukları zamana göre sanayileşmede öne geçen ülkeler iktisadi, sosyal ve kültürel politikalar başta olmak üzere her türlü bölgesel ve evrensel ölçekli dünya politikalarının oluşturulmasında ve uygulamasında, devamlı başrolü oynamışlardır. İçinde bulunduğumuz XXI. yüzyılda dünya politikalarına yön vermede etkin olan ülkelerin Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Almanya, İngiltere, Fransa, İtalya, Rusya gibi gelişmiş ve sanayileşmiş ülkeler olması, sanayileşmesini tamamlayamamış ülkelerin ise geri planda kalmaları tesadüf değildir. Ülkelerin gelişip kalkınmasıyla sanayileşmenin aynı anlama geldiği günümüzde geleceğin, sanayileşme sürecini tamamlayıp bilgi toplumu düzeyi eşiğini geçmeyi başarabilen ülkelerin olacağı kesindir. Türkiye dünya politikalarında söz sahibi olabilme iddiasında ise, yapısal nitelikteki toplumsal, siyasi ve iktisadi sorunlarını bir an önce çözmekten, sanayileşme sürecini tamamlayarak bilgi toplumuna ulaşmaktan başka çaresi bulunmamaktadır.

Kısa sürede sanayileşme sürecini tamamlamak için bir dengeli sanayileşme modeli olan ve dünyada ilk önce 1896 yılında İngiltere’de (Manchester), daha sonra ABD, İtalya, Kanada, Çin, Hindistan ve sanayicinin üretime başlayınca kadar yapacağı giderlerden kurtularak bu yolla üretimde kullanabileceği sermayelerinin azalmasının önlenmesi, belli bir bölgenin tamamına sanayicinin kullanacağı hizmetlerin götürülerek düşük bir maliyetle

tüm sanayicilerin bu hizmetlerden yararlanmasının sağlanması, şehirlerin gelişmiş güzel yerlerinde küçük büyük imalat yapan birimlerin ortaya çıkıp şehir planlaması ve çevre düzenini bozarak hava kirliliğine yol açmasının önlenmesi amacıyla 1961 yılında Bursa'da pilot bir OSB kurulması teklifi ile ülkemizde görülen OSB ile sanayileşme uygulaması, Konya'da 1970 yılında Konya I.OSB'nin kurulmasıyla başladı. Günümüzde Konya'da I. Organize Sanayi Bölgesi ile birlikte 2006 yılında II. ve III. OSB'nin birleşmesiyle oluşan KOSB bulunmakta ve IV.OSB'nin kurulması çalışmaları tamamlanmak üzeredir.

1.SANAYİ ve ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ KAVRAMI

1.1. Kavram Olarak Sanayileşme ve Sanayileşme Süreci

Ekonominin temel sektörlerinden olan sanayi sektörü, hammadde ürünler üretilen dönüştürülme süreci demek olan sınai faaliyetleri içerir. Üretim faktörlerinden emek ile sermayeyi kullanarak hammadde ve yarı mamül maddelerden mamül elde edilmesi süreci şeklinde dar anlamda imalatçılık, müteşebbisin kurduğu mal ve hizmet üreten, gelir getiren faktörlerin birleştirilmesi şeklinde geniş anlamda tanımlanabilen sanayi kavramı (Karluk, 2005, s. 205), dar kapsamlı olarak imalat sanayi, geniş kapsamlı olarak da madencilik ve enerji sektörlerini kapsamaktadır (Kepenek ve Yentürk, 1994, s.344). Avustralya'lı İktisatçı Colin Clark ise sanayileşmenin tanımını dar anlamda ülke ekonomisinde sanayi sektörünün tarım ve hizmetler sektörüne oranla genişlemesi ve üretimde makinalaşmanın yoğun olarak kullanılması, geniş anlamda ise yeni üretim tekniklerinin uygulanarak ürün kalitesinin yükseltilmesi, üretimin azalan maliyetlerle sağlanması yanı sıra toplumdaki iktisadi, sosyal ve toplumsal tüm değişimler biçiminde yapmıştır. Artık günümüzde gelişmiş ülkeler denilince ilerlemiş ülkeler (Karluk, 1995, s. 67), anlamına gelen sanayileşme aynı zamanda kar üreten, ortak bir üretim sürecini paylaşan otomobil endüstrisi gibi herhangi bir meslek, iş, ticaret grubu ve önemli miktarda sermaye yatırımı içeren, üretime odaklanmış bir ekonomi üretim alanıdır (Industry, 2007). Sanayileşmiş ülke tek başına ihraç ürünlerinin %80-90'lık kısmının sanayi ürünleri olan ülke de demek değildir. Aynı zamanda ihraç edilen ürünlerin yüksek teknoloji içeren ürünler olması, söz konusu ülkenin sanayileşmiş bir ülke olduğunu açık olarak gösterir (Eren, 1989, s. 181). Günümüz ekonomileri, sanayi sektörünün gelişme hızının tarım sektörüne göre oldukça yüksek olmasından dolayı, sanayi sektörüne ve sanayileşmeye yönelik kalkınma yolunu seçmişlerdir (Ersoy, 1981, s. 63). Tarımın önemli ölçüde iklim koşullarına bağlı olması, tarım ürünlerinin ekonomik değerinin sanayi ürünlerine göre göreceli olarak düşük olması ülkelerin sanayileşme çabalarını hızlandırmıştır (Eren, 1989, s. 180). Bunun yanı sıra uygulamaya konulan sanayi politikaları başta olmak üzere büyümek ve kalkınmak isteyen tüm ülkelerin tarım, vergi, gelir, yatırım, para, döviz politikaları gibi akla gelebilecek uygulamaya konulan tüm iktisadi politikalarının aynı özellikler taşımadığı, herhangi bir ülkede başarılı sonuçlar

vermiş bir sanayileşme politikasının her zaman mutlak başarılı sonuçlar vereceği anlamına gelmediği de geçmişte yaşanan örneklerle ortaya çıkmıştır. Yeni kalkınma yolundaki bir çok ülke 1950'li yıllarda, sanayileşmeyle kalkınmayı eş anlamlı kabul ederek sanayileşmeye öncelik vererek gelişmiş Avrupa ülkeleriyle Amerika Birleşik Devletleri'ni örnek almışlar ve aynı zamanda da büyük bir hataya düşmüşlerdir. Çünkü sanayileşmek isteyen ülkelerin, örnek aldıkları Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa ülkelerindeki gibi ne önceden gelişmiş bir tarım sektörleri ne tarım yapacak geniş toprakları ve ne de gelişmiş denilebilecek nitelikte ulusal ve uluslararası ticari ve mali sektörleri vardı. Yani gelişmiş ülkelerde sanayileşme için gerekli ve mevcut olan özel tasarruf, girişimcilik zihniyetiyle (Hiç, 1991, s. 71), sanayi yatırımlarını çalıştırabilecek ve geliştirebilecek sınai kalifiye işgücü ve sınai altyapı gelişmekte olan ülkelere olmadığı için, bir çok ülke sanayi atılımını gerçekleştirememiştir. Toplamların kendine özgü özelliklerini dikkate almayan sanayileşme politikalarının, ülkelerin gelişmesini sağlaması bir yana kaynakların boş yere kullanılmasına yol açarak ülke insanının düşük refah seviyesi içinde yaşamalarına neden olmakta, başta sanayileşme olmak üzere tüm iktisat politikalarını kendi toplum yapılarıyla uyumlu bir şekilde uygulamaya koyan ülkeler ise hem refah içinde yaşamakta hem de dünyada meydana gelen tüm olaylarda söz sahibi olmakta, saygın ülkeler olarak nitelendirilmektedir. İktisadi ve sosyal açıdan hızlı bir gelişme göstermenin sanayileşme sürecinde başarının yakalanmasıyla mümkün olduğu gerçeğinden yola çıkarak günümüzde sanayileşme, özellikle gelişmekte olan ülkelerin başarmaları gereken tek hedefi durumuna gelmiştir (Dülgeroğlu, 1993, s. 2).

1.2. Kavram Olarak Organize Sanayi Bölgeleri

Organize Sanayi Bölgeleri için yapılan başlıca tanımlar şunlardır;

- (Genel) Organize Sanayi Bölgeleri, elektrik, su, kanalizasyon, banka, kantin, sağlık kurumu ve benzeri imkanlarla donatılmış uygun bir alanda, teknik ve genel hizmetlerin de sağlandığı, ekonomik bir ölçek içinde gruplanmış fabrika yerleşim birimleridir (Özdemir, 1990, s. 8).

- (Birleşmiş Milletler) Birbirleriyle işbirliği halinde üretim yapan orta ve küçük boy işletmelerin, planlı bir alanda ve ortak altyapı hizmetlerinden yararlanacak şekilde, standart fabrika binaları içinde toplanmalarıdır (İktisadi Araştırmalar Vakfı, 1995, s. 43).

- (VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı) Ağır sanayi kompleksleri dışında, küçük ve orta ölçekli sanayi türlerinin, belirli bir plan dahilinde yerleştirilmeleri için sınırları tasdikli çıplak arazi parçalarının gerekli alt yapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre belirlenecek sosyal kurumlarla donatıldıktan sonra, planlı bir şekilde ve belirli standartlar dahilinde sanayi için tahsis edilmiş ve işletilebilir duruma getirilmiş bölgelerdir (İstanbul Sanayi Odası, 1995, s. 43).

- (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı) Karma ekonomi şartları altında, küçük ve orta ölçekli sanayilerin geliştirilmesi için gerekli olan planlı yerleşme alanlarının, alt yapı ve ortak hizmet ihtiyaçlarının inşa edilerek sağlanması yoluyla belli standartlarda geliştirilmesi ve organize edilmesidir. Bu tanımda geçmekte olan “karma ekonomi şartları” ifadesinden kamu ve özel sektör kuruluşlarının Organize Sanayi Bölgeleri’nde birlikte sınai üretim faaliyetlerinde bulunabilecekleri anlamı çıksa da, uygulamada Organize Sanayi Bölgeleri’nde özel sektör sanayi kuruluşlarının yer aldığı görülmektedir (Özdemir, 1990, s. 15).

- (Organize Sanayi Bölgeleri, 4562 Sayılı Kanun) Sanayinin uygun görülen alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek, bilgi ve bilişim teknolojilerinden yararlanmak, imalat sanayi türlerinin belirli bir plan dahilinde yerleştirilmeleri ve geliştirilmeleri amacıyla, sınırları tasdikli arazi parçalarının gerekli altyapı hizmetleriyle ve ihtiyaca göre tayin edilecek sosyal tesisler ve teknoparklar ile donatılıp planlı bir şekilde ve belirli sistemler dahilinde sanayi için tahsis edilmesiyle oluşturulan ve bu kanun hükümlerine göre işletilen mal ve hizmet üretim bölgeleridir (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, 2007, s. 7).

1.3. OSB’lerin Başlıca Hedefleri

Organize Sanayi Bölgeleri’nin balıca kuruluş hedeflerini;

- Sanayinin disipline edilmesi,
- Şehirlerin planlı gelişmesine katkıda bulunması,
- Sanayileşmenin az gelişmiş bölgelere kaydırılarak yaygınlaştırılması,
- Tarım alanlarının sanayi bölgeleri olarak kullanılmasının önlenmesi,
- Sağlıklı, ucuz, güvenilir altyapı ve sosyal tesisler kurulması,
- Müşterek arıtma tesisleri kurularak çevre kirliliğinin önlenmesi,
- OSB’in devlet gözetiminde, kendi organları tarafından yönetilmelerinin sağlanması (Organize sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, 2009) şeklinde sıralamak mümkündür.

1.4. Dünya’da Organize Sanayi Bölgeleri Uygulamaları

Sanayi devriminin oluşturduğu iktisadi ve sosyal gelişmelerin dünyayı etkilemesi sonucu, özellikle Batı Avrupa Ülkeleri ve ABD’de XIX. yüzyılın sonlarına doğru sanayi, ticaret, konut gibi temel sektörlerin gelişmesine bağlı olarak ilk olarak 1896 yılında İngiltere’de, 1899’da ABD’de, 1904 yılında İtalya’da uygulamaları görülen Organize Sanayi Bölgeleri, 1950’li yıllardan sonra gelişmekte olan ülkelerde geniş uygulama alanı bulmuştur (Ardoğan ve Diğerleri, 1983, s. 9-15). Ülkeler çalışma şartlarını iyileştirmek ve özellikle yabancı firmaların kendi ülkelerine yatırım yapmalarını teşvik etmek, istihdam

seviyesini yükseltmek amacıyla kendi ülkelerindeki OSB’nde yatırım yapmalarını sağlamak için adeta bir yarış içerisine girmişler ve tüm imkanlarını seferber etmişlerdir. Ülkelerin OSB’lere yatırım yapılması ve çalışma şartlarını iyileştirmek amacıyla sağladıkları hizmet ve teşvikler toplu olarak;

- Arazilerin istimlak edilmesi ve gerekli alt yapı ve hizmetlerinin verilmesi,
- Üretim vergisi ve yerel vergilerden 10 yıl muafiyet, 99 yıl kiralama,
- Fabrika inşa maliyetlerinin yarısının karşılanması,
- Gelir vergisinden 5 yıl muafiyet sağlanması,
- İlk kurulma aşamasında yatırımcıların fikrini alarak elektrik, su, nakliye, fabrika kurulumu ve vergilerde indirim yapılması,
- Telekomünikasyon, güvenlik sistemleri, ticari bankalar, postane, hastane, okullarla alışveriş merkezlerinin sanayicinin hizmetine sunulması,
- Yabancı yatırımcıları teşvik etmek amacıyla vergi avantajları sağlanması, vize ve çalışma izni alma gibi işlemlerini kolaylaştırılması,
- Yol, alt yapı, çevre düzenlemesi, doğal gaz gibi yatırımları firmaların kullanımına sunulması,
- Rahat bir ortamda çalışabilmeleri için TV odaları, mutfak, banyo, çamaşırhane ve yatakhanelerin işçilerin kullanımına sunulması,
- Kalifiye işgücünün temini için yatırımcılara ve öğrencilere Teknik Eğitim Merkezi tarafından mekanik elektrik bakımı, bilgisayar gibi teknik alanlarda değişik sürelerde eğitim verilmesi ve yapılan sınavda başarılı olunması koşulu aranması,
- Elektronik donanım, iletişim olanakları yanı sıra işçilerin sosyal ihtiyaçlarını karşılamaları için park, kantin, sağlık ve bankacılık hizmetlerinin sağlanması,
- Organize Sanayi Bölgeleri’ne kolayca ulaşılmasının teminiyle OSB ve firmalarla ilgili genel ve güncel bilgilerin internet aracılığıyla ilgililerin kullanımına sunulması,
- Hükümetler tarafından Organize Sanayi Bölgeleri’nde faaliyetler için önemli miktarlarda kaynak aktarılması,
- OSB’lerde rant gelirlerinin önlenmesi için firmaların arsa satışı yapıldıktan sonraki ilk 6 ay içerisinde, fabrika binalarının yapımını tamamlamayanların ve ilk 1 ay içinde fabrikanın % 25’ini yapmayanların satış sözleşmelerinin iptal edilmesi ve satış sırasında toplam bedelin % 25’inin alınması (Öcal, 2008, s. 71) şeklinde sıralanabilir.

Dünyanın farklı coğrafyalarındaki çeşitli ülkelerin Organize Sanayi Bölgeleri'nin geliştirilmesi ve yabancı yatırımcıları kendi ülkelerindeki Organize Sanayi Bölgeleri'nde yatırım yapmaları için sağladıkları vergi başta olmak üzere bir çok muafiyet ve teşviklerin yanı sıra, Organize Sanayi Bölgeleri'nde çalışan işgücü için rahat bir çalışma ortamı hazırlamaları ve eğitimleri için devletlerin bütçelerinden aktardıkları büyük miktardaki kaynaklar, OSB'in gelişiminin ülke ekonomilerinin gelişmesinde ne denli katkılarda bulunduğunu net bir şekilde göstermektedir.

1.5. Türkiye'de Organize Sanayi Bölgeleri Uygulamaları

Sürekli kısıtlı iktisadi ve teknik olanaklar içinde, yetersiz alt yapı, fabrika binalarının inşa edilmesi, kalifiye eleman konusundaki yetersizlikler gibi bir çok olumsuz faktörlerle başa çıkmaya çalışan Türk sanayisi ve sanayicisi için, planlı ve programlı bir sınai kalkınma fikrinin önem kazanmasıyla 1961 yılında dönemin hükümeti tarafından hazırlanan bir raporla, Organize Sanayi Bölgeleri'nin sanayinin gelişmesine olumlu katkılarda bulunacağına işaret edilerek, Bursa'da pilot bir OSB kurulmasını teklif edilmesiyle (Özdemir, 1990, s. 14) ülkemiz gündemine giren OSB'in planlı bir teşvik çerçevesinde ele alınıp değerlendirilmesi, ancak Kalkınma Planları'ndan sonra oldu (Yücel, 1987, s. 20). Bursa OSB'nde alt yapı yatırımlarının tamamlanmasıyla birlikte birkaç yıl gibi çok kısa süre içinde %70 oranında doluluğa ulaşması OSB'nin kurulmasına yönelik eğilimleri güçlendirdi ve 1964 yılından itibaren Konya, Manisa, Bartın ve Ankara OSB'nin kurulması planlanarak Türkiye'de OSB'in yaygınlaşmasının önü açıldı. Böylece 1983 yılı sonuna kadar geçen yaklaşık 22 yıllık sürede Konya, Bursa, Manisa, Gaziantep, Eskişehir ve Erzurum olmak üzere 6 adet OSB, 1983-1988 yılları arasında da Bilecik, Bursa-İnegöl, Tekirdağ-Çerkezköy ve Eskişehir OSB'in yapımı tamamlandı (Özdemir, 1990, s. 15). Günümüz itibarıyla 257 OSB 67,048,98 ha. (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, 2009) alanda faaliyetlerini sürdürmesine rağmen 25 OSB'nin yer seçimi, 28 OSB'nin kamulaştırma, 19 OSB'nin planlama, 51 OSB'nin altyapı inşaat aşamasında iken ancak 134'ünün işletme aşamasında olması ülkemizin OSB'in sürecinde daha çok yol alması gerektiğini ortaya koymaktadır ve kişi başına düşen OSB alanının sadece 9.5 m². (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, 2009) olması da yukarıdaki görüşümüzü doğrulamaktadır.

1.6. Ülkemizde Organize Sanayi Bölgeleri'nin Kuruluş Süreci

Ülkemizde 15.04.2000 tarih ve 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ile bu Kanuna göre hazırlanan 01.04.2002 tarih ve 24713 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği'ne göre yapılmakta olan OSB'lerin kuruluş aşaması süreci, maddeler halinde ana hatlarıyla sıralanmıştır.

- OSB' ler; kurulması öngörülen yerde varsa sanayi odası, yoksa ticaret ve sanayi odası, o da yoksa ticaret odasından en az biri ile talepleri halinde il özel

idaresi veya OSB'nin içinde bulunacağı il, ilçe veya belde belediyesinin, büyükşehirlerde ayrıca büyükşehir belediyesinin temsilcilerince imzalı ve valinin olumlu görüşünü muhtevi kuruluş protokolünün Bakanlıkça onaylanması ve sicile kaydı ile tüzel kişilik kazanır (4562 S.K.Md.4/9).

- Kurulması düşünülen OSB' de, kurucu olmak isteyen kurum/kuruluş temsilcileri, gerekçeli rapor hazırlayarak müşterek bir dilekçe ekinde Valiliğe sunarlar. Söz konusu başvurunun Valilik tarafından uygun bulunması halinde, talep Vali tarafından Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na müracaatta bulunur. Söz konusu raporda, kuruluş yeri olarak belirlenen alternatif alanlarla ilgili de bilgi verilir.

- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı uzmanlarınca 17.01.2008 Tarih ve 26759 Sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan OSB Yer Seçimi Yönetmeliği gereğince, teklif edilen OSB mahallinde etüt çalışmaları yapılır. Ancak öneri alanların bulunması halinde yine aynı Yönetmelik gereği, söz konusu alan için il özel idaresinin, belediye sınırları veya mücavir alan sınırları içerisinde olması halinde ilgili belediyenin olumlu görüşünün alınması gerekmektedir.

- Etüt çalışmalarını müteakip Sanayi ve Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde 9 ayrı Kurum ve Kuruluş temsilcilerinden oluşan Yer Seçimi Komisyonuna bilgi verilerek toplantıya davet edilir.

- Müteşebbis Teşekkül olmak isteyen Kurum ve Kuruluşlar ile koordinasyon halinde önerilen il veya ilçede toplanan Yer Seçme Komisyonu; öncelikle salon toplantısında bilgilendirilir ve daha sonra alternatif alanlarda inceleme yapılır.

- Yer Seçimi Yönetmeliği OSB yer seçme kararının "Oy Birliği" ile alınması hükmüne amirdir. Oy birliği kararı alınabilmesi için Kurum/Kuruluş temsilcilerinin ek bilgi talepleri karşılanır ve oy birliği sağlanan alan OSB yeri olarak seçilmiş olur. Oy birliği kararı sağlanamayan alanlarda OSB kuruluş işlemleri yapılamaz.

- Yer Seçme Komisyonu'nun oy birliği kararı ile uygun bulunan alanın, öncelikle jeolojik ve jeoteknik etüdün yapılması, jeolojik etüdün uygun olması halinde İhtisas OSB'ler için ÇED olumlu belgesinin alınması ve daha sonra arazide mera var ise meralık vasfının kaldırılması çalışmaları Müteşebbis Teşekkül olmak isteyen Kurum ve Kuruluşlar tarafından yaptırılarak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na sunulur.

- Tüm çalışmaların olumlu olması halinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na yer seçimi kesinleştirilen OSB, Yatırım Programına teklif edilir. Kredi talebi olmayan OSB'lerin Yatırım Programında yer almadan da yer seçimi işlemleri devam edebilir.

- Yer Seçimi kesinleşen OSB'nin planlara işlenmesi için (Belediye sınırları dahilinde) ilgili belediyeye, (Belediye sınırları haricinde) Bayındırlık ve

İskan Müdürlüğü'ne; Kamu Yararı Kararı talebi, Kamulaştırma, proje ve altyapı çalışmalarına başlanması için ise ilgili Valiliğe, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na bildirilir.

Bu aşamada Müteşebbis Teşekkül olmak isteyen Kurum ve Kuruluşlar "Kuruluş Protokolü" gereğince kurum temsilcilerini tespit ederek Müteşebbis Teşekkül ve diğer organlar oluşturularak Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'ndan Sicil Numarası alınarak OSB Tüzel Kişiliği oluşturulur.

- 4562 sayılı Kanun'un 5 inci maddesine göre Kamulaştırma yetkisi olan OSB Tüzel Kişiliği, OSB alanında kamulaştırma yapabilir. Kamulaştırma/Satın alma yöntemleri ile mülkiyetinin tamamı OSB Tüzel Kişiliğine geçen alan üzerinde yapılacak imar ve parselasyon planları, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın onayına sunularak İl İdare Kurulu Kararı ile İmar Planı kesinleşerek yürürlüğe girer. Onaylı OSB İmar Planları ilgili kurumlara bilgi için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından gönderilir.

- Bundan sonra Kanun ve Yönetmelik hükümlerine göre altyapı ve arsa tahsis işlemleri gerçekleştirilir (Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, 2009).

2. KONYA'DA FAALİYET GÖSTEREN ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ

2.1. Konya Organize Sanayi Bölgeleri'ne Genel Bakış

Konya Belediyesi tarafından (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği, 1987, s. 1) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı (Sanayi ve Ticaret Bakanlığı) ile birlikte alt yapı ve üst yapı çalışmalarının 1966 yılında başladığı (Küçükşenel, 1993, s.1) ve 150 hektar alan üzerinde 1967-70 yılları arasında tamamlanarak hizmete giren Konya I. Organize Sanayi Bölgesi (Vural, 1993, s. 1) ile başlayan Konya'daki OSB uygulamaları, I. OSB'inde otomotiv yan sanayi, tarım makineleri, döküm, kağıt, ambalaj, sulama sistemleri, inşaat malzemeleri, değirmen makineleri gibi sektörlerde üretim faaliyetlerini sürdüren firmaların (Ceylan, 2007) kısa süre içinde sanayicilerin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması üzerine, 15.07.1976 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararıyla II.OSB (Vural, 1993, s. 1), II.OSB'nin tevsii alanı olarak Bakanlar Kurulu'nun 17 Mayıs 1996 tarihli kararıyla ve Konya Sanayi Odası, Büyükşehir Belediyesi ve İl Tüzel Kişiliği tarafından eşit hisseli olarak III.OSB kurulmuş, 20 Aralık 2005 tarihinde Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın aldığı kararla Konya II. ve III. Organize Sanayi Bölgesi Konya II. Organize Sanayi Bölgesi olarak birleşmiş ve 6 Mayıs 2006 Genel Kurul kararıyla da Bölge "Konya Organize Sanayi Bölgesi (KOS)" adını almıştır (Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, 2006, s. 1). Halen sanayicilerin üretimlerini karşılamada bu bölgelerin de kısa süre içinde yetersiz kalacağının anlaşılması üzerine IV.OSB'nin kurulması çalışmalarına başlanılmıştır ve önemli mesafeler alınmıştır. Konya'da OSB'lerde 2006 yılı sonu itibariyle 390, 2007 yılı Mayıs ayı itibariyle ise toplam 430 firmanın faaliyetini sürdürmesi, 14-15 bin kişi istihdam edilmesi, ülke ekonomisine 500

milyon Euro girdi sağlaması (Türkyılmaz, 2007, s. 26) ve Konya'daki OSB'lerin ülke ekonomisine önemli iktisadi katkılar yaptığı kabul edilmekle birlikte, Konya'daki OSB'deki tüm tesislerin faaliyete geçtiğinde 50 bin kişiye istihdam sağlayabilecek kapasitesinin olduğunun belirtilmesi (Büyükhelvacıgil, 2007), Konya'daki OSB'lerinin gelişimlerinin yeterli düzeyde olmadığını ve çok çalışılması gerektiğini açıkça göstermektedir.

2.2. 2000-2001 Finansal Krizlerinin Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde Faaliyet Gösteren Firmaların İstihdam Seviyesine Olan Etkileri

Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren 381 firmanın örneklem kitlesi olarak seçildiği ve ülkemizin yaşadığı 2000 Kasım ve 2001 Şubat finansal krizlerinin firmaların istihdam düzeylerine olan etkilerinin ortaya çıkarılmasının amaçlandığı bu çalışmada, anket uygulaması sonucu elde edilen verilerin analizi yapılmıştır.

Ekonometrik çalışmalarda sürekli kullanılan veri türleri, değişkenlerin geçen belli bir zaman dilimindeki değişiklikleri gösteren zaman serisi ve zaman içinde gün, hafta, ay gibi belli bir andaki tüketici, hane halkı, firma sahibi gibi tekil birimlerle ilgili verileri gösteren yatay kesit verileridir (Uygur, 2001, s. 102). Bu iki veri tipi uygulamalarda ayrı ayrı olduğu gibi genel olarak birlikte kullanılmaktadır ve bu araştırmada karma, panel veriler olarak tanımlanan veri türü kullanılmıştır.

Yapılan alan araştırmalarının amacı, örneklem kitleye sorulan sorulara verilen yanıtların analizi yapılarak bilimsel doğrulara ulaşmaktır. Firmaların mümkün olan en yüksek oranda yanıtlayabilecekleri soruların yer almasına özen gösterilerek hazırlanan bu anket uygulaması, OSB'inde faaliyet gösteren firma sahiplerine ve yetkililerine çalışmanın ne amaçla yapıldığı, kapsamı ve önemi anlatılarak teslim edilmiş, acele edilmeden ve itinayla doldurulması için de bir ay sonra teslim alınmaya başlanacağı yani postayla gönderilme durumunun söz konusu olmadığı, ayrıca anket formlarının doldurulması sırasında karşılaşılabilecek sorunların giderilmesini için zaman zaman gelineceği belirtilerek, anket formlarının doğru ve gerçek bilgilerle olarak doldurulmasının sağlanması amaçlanmış ve anket formları kontrol edilerek teslim alınmıştır.

Anket formlarından elde edilen veriler önce MS Office Excel programına aktarılmış, sonra Statistical Package for Social Sciences 11.0 (SPSS-Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) sürümü kullanılarak analiz yapılmıştır. Ayrıca sosyal bilimlerde araştırmalarda devamlı kullanılan SPSS programının yanı sıra verilerin analiz, grafik ve tablo oluşturulmasında MS Office Excel programı kullanılmıştır.

2.3. Konya Organize Sanayi Bölgeleri'ndeki Firmaların Dağılımı ve Anket Formlarının Geri Alınımının Değerlendirilmesi

Firma yetkililerine, yapılan çalışmanın önemi, amacı ile ilgili olarak gerekli ön açıklamalar ve bilgiler aktarılıp teslim edildikten sonra, firma yetkilileri tarafından doldurulup teslim edilen veya ankete olumsuz yaklaşan firmaların sayısı ve oranı ile ilgili bilgiler Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Osb'lerde Faal Olan Firmalar Ve Anket Formlarının Dağılımı

Organize Sanayi Bölgeleri	Faal Firma Sayısı	%	Alınan Form Sayısı	Alınan Anket Formu (%)
I. OSB	150	27,6	70	46,7
II. OSB	168	48,4	123	73,2
III. OSB	63	24,0	61	96,8
Toplam	381	100,0	254	66,7

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonuçlarına Göre Düzenlenmiştir.

Tablo 1.'de görüldüğü gibi, 2007 yılı itibariyle OSB'lerde faaliyetteki firma sayısı 381, firmalarca doldurulup geri alınan anket formu sayısı 254, geri alma oranı ise %66,7'dir. Anket formlarının geri alınma sayıları ve oranları her bir Organize Sanayi Bölgesi için ayrı ayrı incelendiğinde, I. OSB'nde faaliyet gösteren firmalardan alınan anket formu oranı %46,7 ile en düşükken, II. OSB'nde %73,2 ve III. OSB'nde %96,8'dir. I. OSB'nde faaliyet gösteren firma sahiplerinin ankete II. ve III. OSB'ndeki firma sahiplerine göre daha az ilgi göstermeleri, kuruluş yılları itibariyle diğer OSB'lerdeki firmalara göre daha eski olmasına bağlı olarak, firma sahiplerinin kendi iş konularında tecrübeli olmalarına rağmen dünyanın hızla gelişen iktisadi değişimlerine uyum gösterememeleri, yaşça ilerlemiş olmalarının verdiği alışkanlıklarından kolayca vazgeçememeleri nedeniyle yönetimlerini genç kuşaklara ve profesyonel yöneticilere devretme bilincinin oluşmaması, anket ve istatistiki çalışmalara fazla rağbet etmemeleriyle açıklanabilir.

2.4. Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde Faaliyet Gösteren Firmaların İstihdam Açısından Değerlendirilmesi

Konya'daki OSB'lerdeki faaliyette gösteren firmaların ülkemizin yaşadığı 2000 ve 2001 finansal krizlerinin istihdam düzeyine olan etkileri ve yapılan anket uygulaması sonucu elde edilen veriler aşağıda değerlendirilmiştir.

Tablo 2. Firmaların Çalışan Personel Sayısı Bakımından Dağılımı

Pers. Say.	1990	%	1995	%	2000	%	2005	%	2007	%
1 - 9	10	15,6	25	18,9	24	15,2	39	16,5	29	11,4
10 - 19	18	28,2	38	28,8	46	29,1	54	22,9	66	26,0
20 - 29	9	14,1	16	12,2	25	15,9	40	16,9	37	14,6
30 - 39	7	10,9	11	8,4	7	4,4	19	8,1	24	9,5
40 - 49	8	12,4	13	9,8	22	13,9	27	11,5	31	12,2
50 +	12	18,8	29	21,9	34	21,5	57	24,1	67	26,3
Toplam	64	100	132	100	158	100	236	100	254	100

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonuçlarına Göre Düzenlenmiştir.

Konya OSB'nde faaliyet gösteren firmalar çalışan personel açısından incelendiğinde, 1990 ve 2000 yılında 10-19 kişi çalıştıran firma oranı sırasıyla %28,2 ve %29,1 yine ilk sırada yer alırken, 2005 ve 2007 yıllarında 50 ve üzeri personel çalıştıran firmaların oranı sırasıyla % 24,1 ve % 26,3 ile ilk sıraya yükselmiştir. Verilerin incelenmesinde görüleceği gibi, 50 ve üzeri personel çalıştıran firmaların oranının 16 yıllık sürede %18,8'den % 26'3'e yükselmesi ve 2005, 2006 yıllarında en fazla personel çalıştırılan grubu oluşturması, OSB'lerde faaliyet gösteren firmaların 8-10 kişilik küçük atölye konumundan kurtulmaya başladığını göstermesi bakımından önemlidir. Nitekim 1990 yılında 1-9 kişi çalıştıran firmaların oranının %15,6'dan 2007 yılında %11,4'e düşmesi bu görüşü desteklemektedir. Konya genelinde sanayi istihdam oranı'nın %9,1 ile Türkiye ortalaması olan %13,6'nın altında olması (Türkiye İstatistik Kurumu, 2006, s. 6) ve yine aynı şekilde tam kapasiteye ulaştığında 50 bin kişiye istihdam sağlayacağı belirtilen OSB'lerde halen yaklaşık 20 bin kişinin istihdam edilmesi (%13,3) (Türkyılmaz, 2007, s. 26) Konya'da bulunan OSB'lerin belli bir aşama kaydetmesine rağmen, olması gereken seviyenin oldukça altında olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Firmaların Personel Çıkarmaları Bakımından Dağılımı

Personel Çıkması	Firma Sayısı	%
Evet	157	61,9
Hayır	97	38,1
Toplam	254	100,0

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonuçlarına Göre Düzenlenmiştir.

Konya OSB'nde faaliyet gösteren firmaların %61,9 gibi yüksek bir kesiminin nedenleri çeşitli olmak üzere personel çıkarmaları, firmaların ortaya çıkan ekonomik kriz ve dalgalanmalara karşı sağlam bir mali altyapılarının olmadığını, esnek bir üretim ve yönetim düzeni kuramadıklarını, karşılaştıkları iktisadi krizlere karşı hemen bir iktisadi savunma sistemi ve kurumsal bir yapı oluşturamadıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Firmalarda Personel Çıkarılma Nedenleri Bakımından Dağılımı

Personel Çıkma Nedeni	Firma Sayısı	%	%
Ekonomik Kriz	63	40,2	24,9
Disiplinsizlik	29	18,4	11,4
Kalifiye Olunmaması	22	14,1	8,7
Kendi İsteği	43	27,3	16,9
Toplam	157	100	254

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonuçlarına Göre Düzenlenmiştir.

Konya OSB’nde faaliyet gösteren ve personel çıkaran firmaların %40,2 ile en fazla personel çıkarma nedeni olarak ekonomik krizleri göstermeleri, firmaların iktisadi açıdan yeterli sermaye birikimi oluşturamadıklarını, ekonomik krizler karşısında direnecek mali gücü oluşturmada ve kriz ortamının yönetiminde başarılı olamadıklarını ve kurumsallaşma sürecini tamamlayamadıklarını göstermektedir. Personel çıkarma nedeni olarak ikinci sırada %27,3 ile kendi isteğiyle çıkma gelmektedir ki bu durumda ekonomik krizlere bağlı olarak çalışma ortamının bozularak çalışanların maaşlarının bekledikleri düzeyde artırılmamasına ve çalışanların “firma çıkarmadan kendimiz çıkalım” mantığıyla hareket etmeleriyle açıklanabilir.

Tablo 5. Firmaların Çıkarılan Personel Sayıları Bakımından Dağılımı

P. Say.	1990	%	1995	%	2000	%	2005	%	2007	%
1 – 9	8	12,6	20	15,1	25	15,8	45	19,0	51	20,1
10 – 19	1	1,6	1	0,8	9	5,8	8	3,4	13	5,1
20 – 29							3	1,3	2	0,8
30 - 39							3	1,3	2	0,8
40 - 49					1	0,6	1	0,4	2	0,8
50 +					1	0,6	1	0,4	2	0,8
Toplam	9		21		36		61		72	
G.Topl.	64	14,2	132	15,9	158	22,8	236	25,8	254	28,4

* Tablo, Firmalara Uygulanan Anket Sonuçlarına Göre Düzenlenmiştir.

Konya’da ki OSB’lerde faaliyet gösteren firmalar personel çıkarmaları bakımından incelendiğinde firmaların %61,9’unun çeşitli nedenlerle personel çıkardıkları, %38,1’inin ise personel çıkarmadıkları görülmektedir. Genel tablo bu şekilde olmakla birlikte 1990-2007 dönemi 1990-2000 ve 2001-2006 olarak ikiye bölünüp incelendiğinde, 1990-2000 yıllarını kapsayan 11 yıllık sürede personel çıkaran firmaların toplam oranı %52,9 iken, 2001-2007 döneminde personel çıkaran firmaların toplam oranının ise %54,2 ile 1990-2000 döneminden fazla olması, ülkemizin yaşadığı iki ekonomik krize bağlı olarak talebin ve piyasaların daralması, küreselleşen dünyada rekabet koşullarının çok daha ağırlaşmasına bağlı olarak kalifiye işgücünün gerekliliği ve firmaların talep ettiği özellikleri taşıyan elemanların nitelikleri ile mevcut elemanların niteliklerinin eğitim politikalarının sanayinin ihtiyaçlarıyla paralel bir yapıda olmaması ve teknik eleman yetiştirmede ülke olarak başarılı olamamamız ile açıklanabilir. Bir yanda çok miktarda boş, eğitimsiz ve üstelik genç nüfus

varken diğerk yanda firmaların kalifiye eleman sıkıntısı çekmesi, ÷lkemizin en başta eğitim ve nitelikli personel yetiştirme konularında başarısız olduğunu ve bir an önce sanayi firmalarının talepleriyle uyuşan eğitim politikalarının sanayicilerle işbirliği yaparak uygulamaya konmasını gerektirmektedir. Aksi halde tüm ÷lkelerin kıyasıya rekabet içinde olduğu günümüz dünyasında, ÷lkemizin olduğu gibi Konya'daki sanayi firmalarının ayakta kalabilmesi mümkün değildir. 1990 yılından 2007 yılına kadar geçen sürede personel çıkaran firmaların büyük bir çoğunluğunun 1-9 kişi çalıştıran firmalar olması ve personel çıkaran firmaların oranının günümüze doğru artış göstermesi, özellikle küçük ölçekli firmaların piyasa koşullarına uyum sağlamada başarılı olamadıklarını da ortaya koymaktadır ki bu durum ayrıca firmaların sermayelerini birleştirerek daha büyük ölçekli firmalar tesis etme aşamasına geçmeleri gerektiğini de net bir şekilde göstermektedir.

SONUÇ

Sanayileşmeyi bir an önce başarmak amacıyla bir model olarak dünyada ilk olarak 1896 yılında İngiltere'de (Manchester), daha sonra ABD, İtalya, Kanada gibi gelişmiş ÷lkelerle birlikte 1950'li yıllardan itibaren Çin, Hindistan, Tayland, Singapur gibi ÷lkeler olmak üzere gelişmekte olan ÷lkelerde geniş uygulamaları gör÷len Organize Sanayi Bölgeleri yoluyla sanayileşme süreci ÷lkemizde 1961 yılında Bursa'da başladı ve alt yapı, üst yapı, fabrika binası inşası, su, elektrik gibi olanakların düşük maliyetli ve uygun ödeme koşulları ile sanayicilerin kullanımına sunulması sonucu Organize Sanayi Bölgeleri'nin sayısı kısa zamanda artarak günümüzde 257'ye ulaştı. Organize Sanayi Bölgeleri'nin sayısının hızla artmasına rağmen ÷lkemiz ekonomisine olan katkısının yeterli düzeyde olmadığı ve Organize Sanayi Bölgeleri'nin sorunlarının çözümü için devlet, sanayici ve sivil toplum örgütlerinin el ele vermesi gerekmektedir.

Teşebbüsüne 1966 yılında başlanan ve 150 hektar alan üzerinde 1967-1970 yılları arasında tamamlanarak hizmete giren Konya I. Organize Sanayi Bölgesi'nin kurulmasıyla ilk uygulamaları gör÷len Organize Sanayi Bölgeleri sürecinde, şu an Konya'da 3 Organize Sanayi Bölgesi'nde yaklaşık 500 firmanın faaliyette bulunması, 20 bin civarındaki kişiye istihdam sağlaması ve yıllık 500 milyon Euro şehir ve ÷lke ekonomisine katkı sağlaması Konya'lı sanayicilerin Organize Sanayi Bölgeleri'nin önemini ve işlevini kavradıklarını göstermesi bakımından sevindirici olmakla birlikte, bir an önce arsa tahsisleri ve inşaa halindeki fabrika binalarının tamamlanarak üretime geçmeleri durumunda ÷lke ekonomisine çok daha fazla katkı yapacağı açıktır. Yeter ki şehrin yetkili tüm kamu, sivil kurum ve kuruluşlarının yöneticileri, Konya'nın ortak menfaatleri paydasında buluşabilsin.

÷lkemizin yaşadığı 2000 Kasım ve 2001 Şubat finansal krizleri karşısında Konya Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren firmaların, istihdam

düzeylerindeki değişimin ortaya konulmasına yönelik yapılan anket uygulaması sonucu elde edilen sonuçlar maddeler halinde sıralanmıştır;

Konya OSB’nde faaliyet gösteren her 5 firmadan 3’ünün (%61,9) personel çıkarmaları, firmaların ortaya çıkan ekonomik kriz ve dalgalanmalara karşı sağlam bir mali altyapılarının olmadığını, esnek bir üretim ve yönetim düzeni kuramadıklarını, karşılaştıkları iktisadi krizlere karşı hemen bir iktisadi savunma sistemi ve kurumsal bir yapı oluşturamadıklarını ortaya koymaktadır.

Konya OSB’nde faaliyet gösteren 10-19 kişi çalıştıran firmaların oranı sırasıyla 1990 ve 2000 yılında %28,2 ve %29,1 ile ilk sırada iken, 2005 ve 2007 yıllarında 50 ve üzeri personel çalıştıran firmaların oranının sırasıyla % 24,1 ve % 26,3 ile ilk sıraya yükselmesi ve en fazla personel çalıştırılan grubu oluşturması, firmaların 8-10 kişilik küçük atölye aşamasından orta ölçekli imalathaneler konumuna geçmesi önemli bir gelişmedir. Nitekim 1990 yılında 1-9 kişi çalıştıran firmaların oranının %15,6’dan 2007 yılında %11,4’e düşmesi bu görüşü desteklemektedir.

Konya OSB’nde faaliyet gösteren ve personel çıkaran firmaların %40,2 ile en fazla personel çıkarma nedeni olarak ekonomik krizleri göstermeleri, firmaların iktisadi açıdan yeterli sermaye birikimi oluşturamadıklarını, ekonomik krizler karşısında güçlü bir mali yapılarının olmadığını ve kriz yönetiminde yeterli düzeyde başarılı olamadıklarını ve kurumsallaşma sürecini tamamlayamadıklarını göstermektedir. Personel çıkma nedeni olarak ikinci sırada %27,3 ile kendi isteğiyle çıkmanın gelmesi, ekonomik krizlere bağlı olarak çalışma ortamının bozularak çalışanların maaşlarının bekledikleri düzeyde artırılmamasına ve çalışanların “firma çıkarmadan kendimiz çıkalım” mantığıyla hareket etmeleriyle açıklanabilir.

Konya’da ki OSB’lerde faaliyet gösteren firmalar personel çıkarmaları bakımından incelendiğinde firmaların %61,9’unun çeşitli nedenlerle personel çıkardıkları, %38,1’inin ise personel çıkarmadıkları görülmektedir. Genel durum böyle olmakla birlikte 1990-2006 dönemi 1990-2000 ve 2001-2006 olarak ikiye ayrılarak incelendiğinde, 1990-2000 yıllarını kapsayan 11 yıllık sürede personel çıkaran firmaların toplam oranı %52,9 iken, 2001-2006 yıllarını kapsayan 6 yıllık dönemde personel çıkaran firmaların toplam oranının ise %54,2 ile 1990-2000 döneminden fazla olması, ülkemizin yaşadığı iki ekonomik krize bağlı olarak talebin ve piyasaların daralması, küreselleşen dünyada rekabet koşullarının çok daha ağırlaşmasına bağlı olarak kalifiye işgücünün gerekliliği ve firmaların talep ettiği özellikleri taşıyan elemanların nitelikleri ile mevcut elemanların niteliklerinin eğitim politikalarının sanayinin ihtiyaçlarıyla paralel bir yapı sergilememesi ve teknik eleman yetiştirmede ülke olarak başarı sağlayamadığımızın göstergesidir. Bir yanda çok sayıda boş, eğitimsiz ve üstelik genç nüfusa sahipken diğer yanda firmaların kalifiye eleman sıkıntısı çekmesi, ülkemizin en başta eğitim ve nitelikli personel yetiştirme konularında yetersiz kaldığını ve bir an önce sanayi firmalarının

talepleriyle uyumlu eğitim politikalarının sanayicilerle işbirliği yaparak uygulamaya konmasını gerektirmektedir. Aksi halde tüm ülkelerin kıran kırana rekabet içinde olduğu günümüzde, ülkemizin olduğu gibi Konya'daki sanayi firmalarının orta ve uzun dönemde ayakta kalabilmeleri mümkün değildir.

1990 yılından 2007 yılına kadar geçen sürede personel çıkaran firmaların büyük bir çoğunluğunun 1-9 kişi çalıştıran firmalar olması ve personel çıkaran firmaların oranının günümüze doğru artan bir seyir göstermesi, özellikle küçük ölçekli firmaların piyasa koşullarına ve olası iktisadi krizlere gereken iktisadi tepkiyi gösteremediklerini ortaya koymaktadır ki bu durum ayrıca firmaların sermayelerini birleştirmelerinin gerekliliğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

- Ardoğan, Leman ve Diğerleri. (1983). Türkiye’de Dünya’da Sanayi Bölgeleri ve Uygulamaları, Ankara: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Yayınları No:311, Gelişim Matbaası.
- Büyükhelvacıgil, Tahir. (2007). Konya: Mülakat.
- Ceylan, Ali. (2008). Konya: Mülakat.
- Dülgeroğlu, Ercan. (1993). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri. Ankara: Makine Mühendisleri Odası Yayını.
- Eren, Aslan. (1989). Türkiye’nin Ekonomik Yapısının Analizi. Muğla: Bilgehan Basımevi.
- Ersoy, Turan. (1981). İstihdam Sorunu ve İşsizliğin Azalması. Ankara: DPT Yayını.
- Hiç, Süreyya. (1991). Türkiye Ekonomisi 1, 2. Baskı. İstanbul: Menteş Kitabevi.
- “Industry”, (2007). <http://en.wikipedia.org/wiki/Industry>, Erişim Tarihi: 22.01.2007.
- İktisadi Araştırmalar Vakfı (İAV), (1995). Adana Ekonomisinin Gelişmesi Organize Sanayi Bölgesinin Gelişmedeki Yeri ve Önemi, İstanbul: İAV Yayını.
- Organize Sanayi Bölgelerine İlgi Artıyor, (Haziran-1995). İstanbul Sanayi Odası, Sayı: 351, 43.
- Karluk, Rıdvan. (2005). Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye Ekonomisinde Yapısal Dönüşüm, Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Karluk, Rıdvan. (1995). Türkiye Ekonomisi Tarihsel Gelişim–Yapısal Değişim, İkinci Baskı, Eskişehir: Beta Yayınları.

- Kepenek, Yakup ve Yentürk, Nurhan. Türkiye Ekonomisi, (1994). Geliştirilmiş 6. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- (KOSB) Konya Organize Sanayi Bölgesi, (2006). Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü, Konya.
- Küçükşenel, Tefik. (1993). II. Organize Sanayi Bölgesi, Konya Sanayi Odası Dergisi, Yıl:1, Sayı:1, 1.
- (OSBÜK) Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, (2007). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin Kuruluşu ve Gelişimi Raporu, Ankara: OSBÜK.
- (OSBÜK) Organize Sanayi Bölgeleri Üst Kurulu, (2007). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri’nin Kuruluşu ve Gelişimi Raporu, Ankara: OSBÜK.
- Öcal, Fatih Mehmet. (2008). Organize Sanayilerinin Bölgesel Etkileri ve Konya Sanayisi, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Özdemir, Mahmut. (1990). Türkiye’de Organize Sanayi Bölgeleri, Ankara: M-N Ofset.
- (TÜİK) Türkiye İstatistik Kurumu, (Kasım 2006). Bölgesel Göstergeler Konya–Karaman TR 52, Yayın No:3031, Ankara: TÜİK Matbaası, 6.
- (TOBB) Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği. (1987). Konya Organize Sanayi Bölgesi Projesi, Ankara: TOBB Yayını.
- Türkyılmaz, Vahit. (Ağustos 2007). We will be industrial capital of Turkey, Yıl:3, Sayı: 28, 26.
- Uygur, Ercan. (2001). Ekonometri Yöntem ve Uygulama, Ankara, İmaj Yayıncılık.
- Vural, Atilla. (01.12.1993). Konya İkinci Organize Sanayi Bölgesi, Konya: OSBÜK.
- Vural, Atilla, (18.10.1993). Konya İkinci Organize Sanayi Bölgesi, Konya: OSBÜK.
- Yücel, Asuman. (Mayıs 1987). Türkiye’de Arazi Kullanımı ve Sanayi Yer Seçiminde Kamu Sektörü–Özel Sektör İlişkileri Organize Sanayi Bölgeleri, Ankara: DPT Yayınları, 20.

Elektronik Kaynaklar

- <http://www.osbuk.org/index.php?page=content/osbuygulama&id=1> (Erişim Tarihi: 10.06.2009)
- http://www.osbuk.org/doc/osb_fiziki_durum_nisan.xls (Erişim Tarihi: 15.06.2009)

http://www.osbuk.org/doc/osb_alan_olculeri_nisan.xls (Erişim Tarihi:
15.06.2009)

<http://www.osbuk.org/index.php?page=content/osbuygulama&id=1> (Erişim
Tarihi: 15.06.2009)